

درس نامه

بخش اول / فصل اول

اقتصاد چیست؟

- در یک «تصویر بسیار ساده» از زندگی انسان با مفاهیم: ۱- نیازهای انسان ۲- منابع و امکانات (منبع رفع نیازها) روبه‌رو می‌شویم.

نیازهای انسان

- محرک انسان برای فعالیت و تلاش
- به دنبال احساس نیاز انسان تصمیم می‌گیرد که آن نیاز را رفع کند و بعد از رفع نیاز احساس رضایت می‌کند.
- با گذشت زمان تمام نیازهای انسان برطرف نمی‌شود.
- با برآورده شدن هر نیاز، نیاز جدیدی مطرح می‌شود.
- با ظهور نیازهای جدید، انسان به فعالیت بیش‌تر برای ارتقای سطح زندگی خویش می‌پردازد.
- انسان موجودی «سیری‌ناپذیر» است.
- با برآورده شدن پاره‌ای از نیازها، «احساس بی‌نیازی» به او دست نمی‌دهد، بلکه نیازهای جدیدتری در او شکل می‌گیرد و وی با عطش بیش‌تری درصدد رفع نیازها برمی‌آید.

منابع و امکانات

- ۱- «منابع و امکانات» موجود در دسترس انسان، «محدود» هستند.
 - مقدار زمین‌های کشاورزی مرغوب که بازدهی بالایی دارند یا زمین‌هایی که نزدیک محل زندگی انسان هستند و بهره‌برداری از آن‌ها هزینه‌ی حمل و نقل چندانی ندارند، ذخایر معدنی، سرمایه و نیروی کار محدود است.
 - ذخایر معدنی با وجود فراوان بودن در زمین به دلایل:
 - ناشناخته بودن بسیاری از این منابع
 - محدود بودن دانش فنی بشر
- ۲- «منابع و امکانات» قابلیت‌های مصرف متعددی دارند.
 - از این منابع و امکانات می‌توان برای رفع نیازهای مختلف و متنوع استفاده کرد به عنوان مثال:
 - زمین‌های کشاورزی:
 - برای تولید پوشاک به زیر کشت پنبه برد.
 - برای تهیه‌ی غذا در آن گندم کاشت.
 - الوار تهیه شده از درختان:
 - برای تولید میز و صندلی به کار برد.
 - به‌صورت هیزم برای ایجاد گرما استفاده کرد.
 - نیروی کار:
 - در فعالیت‌های تولیدی شرکت کنند.
 - به شکل نیروی نظامی در تأمین امنیت کشور خدمت کنند.

طرح مسئله‌ی اقتصادی (انتخاب)

- بیش‌تر منابع در دسترس انسان منحصراً برای رفع یک نیاز معین به کار نمی‌رود، برای برآوردن نیازهای دیگر نیز می‌توان از آن‌ها استفاده کرد. در نتیجه:
 - ۱- نیازهای انسان نامحدود است.
 - ۲- منابع و امکانات موجود محدود است.
 - ۳- از این منابع و امکانات محدود می‌توان برای رفع نیازهای گوناگون استفاده کرد.

- منابع و امکانات محدود، قادر به رفع نیازهای نامحدود انسان نیستند ← انسان با:
- مهم‌ترین مسأله‌ی زندگی
- و موضوع علم اقتصاد روبه‌رو می‌شود.
- انسان ابتدا باید آن گروه از نیازهایش را که اولویت بیش‌تری دارند، برطرف سازد.
- منابع، کاربردهای گوناگونی می‌توانند داشته باشند، انسان باید در مورد نحوه‌ی استفاده از این منابع تصمیم بگیرد و روش معینی را انتخاب کند.
- این پرسش مطرح می‌شود: «بهترین روش استفاده از منابع و امکانات کدام است؟»
- ملاک بهترین بودن این است که بتوان
- بیش‌ترین میزان تولید و سطح بالاتری از رفاه را برای انسان فراهم کرد.
- از نظر سیر تاریخی
- انسان در طول زمان با به‌کارگیری قوای فکری خود درصد:
- انجام «بهترین انتخاب» بوده است.
- یافتن «بهترین راه»
- حاصل این تلاش: پدید آمدن اندیشه‌ی اقتصادی
- با گسترش و پیشرفت تمدن بشری و با پیشرفت علم ریاضی ← «اندیشه‌ی اقتصادی» به تکامل بیش‌تری رسید و نهایتاً با عنوان «علم اقتصاد» به صورت شاخه‌ی مستقلی از معارف بشری شناخته شد.

علم اقتصاد درباره‌ی چه موضوعاتی بحث می‌کند؟

- در یک تصویر ساده از اقتصاد جامعه به دو گروه برمی‌خوریم:
- خانوارها به‌عنوان مصرف‌کنندگان (خانوارها برای رفع نیازهای خود به کالاها و خدمات احتیاج دارند).
- تولیدکنندگان (با هدف کسب سود، کالاها و خدمات مورد نیاز مردم را تولید و عرضه می‌کنند).
- با توجه به این تصویر ساده از اقتصاد، سؤالاتی مطرح می‌شوند مانند:
- مردم چگونه در مورد خریدن یا نخریدن یک کالا تصمیم می‌گیرند؟
- مردم چگونه مقدار کالایی را که باید بخرند تعیین می‌کنند؟
- تولیدکنندگان چگونه درباره‌ی تولید یا میزان تولید یک کالا تصمیم می‌گیرند؟
- این قبیل پرسش‌ها در محدوده‌ی مطالعات اقتصادی قرار می‌گیرند.

بازیگران و فعالان عرصه‌ی اقتصاد:

بازیگران و فعالان در عرصه‌ی اقتصاد جهان	نوع فعالیت
مصرف‌کنندگان (خانوارها)	مصرف‌کننده‌ی کالاها و خدمات
تولیدکنندگان (بنگاه‌ها و مؤسسات اقتصادی) (هر نوع سازمان، تشکیلات و شرکت یا واحد تجاری که به عرضه‌ی کالاها و خدمات می‌پردازند، مانند: شرکت ایران‌خودرو، بانک ملی ایران، مغازه‌ی بقالی محل، دکه‌ی روزنامه‌فروشی و تاکسی، بنگاه اقتصادی محسوب می‌شوند).	تولید و عرضه‌ی کالاها و خدمات مورد نیاز مردم
دولت	- ایجاد نظم و انضباط و نظارت بر عملکرد اقتصاد - تولید و عرضه‌ی برخی از کالاها و خدمات (مثل دفاع نظامی، پارک، عملیات احداث سد و ...) که بخش خصوصی تمایلی به تولید و عرضه‌ی آنها ندارد. - نظارت بر عملکرد تولیدکنندگان - الزام تولیدکنندگان به رعایت: بعضی ضوابط و قوانین، سطح کیفیت کالا و اصول بهداشتی - با در نظر گرفتن مصالح جامعه سیاست‌هایی را اعمال کنند تا تولید یک کالا رونق پیدا کند. - از بین بردن بیکاری در بخش‌هایی از کشور
سازمان‌های بین‌المللی (مانند: سازمان تجارت جهانی، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و ...)	- روابط اقتصادی بین کشورها بیش‌تر رونق گیرد. - حقوق همه‌ی طرف‌های درگیر در تجارت جهانی حفظ شود.

آیا اقتصاد علم است؟

- هر یک از علوم فضایی، خاص و متفاوت با سایر علوم دارد، اما اگر به همه‌ی شاخه‌های علوم دقت کنیم، **شباهت‌های خاصی** را در روش مطالعه‌ی دانشمندان پیدا می‌کنیم.
- **مراحل مطالعه‌ی علمی:** ۱- مشاهده ۲- جمع آوری اطلاعات ۳- طبقه‌بندی ۴- ارائه‌ی نظریه برای توجیه واقعیت‌های مورد مطالعه ۵- ارزیابی نظریه ۶- رد یا قبول نظریه

تفاوت علم اقتصاد با علوم دیگر	شباهت علم اقتصاد با علوم دیگر
امکان استفاده از ابزارهای خاص علوم تجربی، نظیر میکروسکوپ وجود ندارد.	- درباره‌ی موضوعات معینی بحث می‌کند. - به دنبال یافتن روابط «علت و معلول» میان پدیده‌های اقتصادی عالم واقع است. - با روش علمی مسائل اقتصادی را مطالعه می‌کنند.

- نتایج حاصل از استفاده از روش‌های علمی و مدل‌های ریاضی در مطالعات اقتصادی:
- اقتصاددانان با تکیه بر مطالعات علمی خود، توانسته‌اند ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی را کشف کنند.
- در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص «سیاست‌هایی را طراحی و اجرا» کنند.
- نتایج اجرای این سیاست‌ها را از قبل «پیش‌بینی» کنند.
- با پیش‌بینی مشکلات احتمالی پیش‌رو، روش‌هایی را برای جلوگیری از بروز آن‌ها طراحی کنند.

تعریف علم اقتصاد

- **علم اقتصاد درباره‌ی چگونگی «انتخاب» و «تصمیم‌گیری» انسان در زندگی اقتصادی خویش مطالعه می‌کند.**
- **علم اقتصاد:**
- علمی است که انتخاب‌های بشر را به صورت رابطه‌ی بین منابع و عوامل تولید کمیاب (که موارد استفاده‌ی مختلف دارند) و نیز نیازهای مادی نامحدود او مطالعه می‌کند و با ارائه‌ی بهترین انتخاب‌ها، رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می‌کند.
- سه نکته‌ی اساسی در تعریف علم اقتصاد:
- ۱- نامحدود بودن نیازها
- ۲- محدود بودن منابع
- ۳- قابلیت مصارف متعدد منابع
- **هدف علم اقتصاد:**
- **راهنمایی انسان برای انجام بهترین انتخاب و به‌کارگیری بهترین روش جهت استفاده از منابع و امکانات خویش**

اهمیت اقتصاد

- مسائل اقتصادی در زندگی انسان نقش مهمی دارند.
- در همه‌ی جوامع، چه در گذشته و چه در حال:
- افزایش سطح رفاه
- برخورداری اکثریت افراد جامعه از امکانات مادی بیش‌تر و بهتر، از اهداف بسیار مهم بشر است.
- دیدگاه دین اسلام:
- در پی سعادت واقعی و کامل انسان‌هاست و دنیا و آخرت را با هم مورد توجه قرار می‌دهد.
- تلاش می‌کند انسان را از اسیر شدن به مادیات و دل بستن به دنیا برهاند.
- **بی‌اعتنایی به مسائل دنیوی و اقتصادی را قبول ندارد.**
- در دسترس نبودن معاش را خطری می‌داند که اعتقادات انسان را تهدید می‌کند: «من لامعاش له، لامعاد له»
- فردی که برای ارتقای سطح زندگی خانواده‌اش می‌کوشد، همانند کسی که در راه خدا جهاد می‌کند، شایسته‌ی تقدیر است: «الکاد علی عیاله، کالمجاهد فی سبیل الله»
- اقتصاد در زندگی افراد اهمیت ویژه‌ای دارد.
- **علت اهمیت روز افزون مسائل اقتصادی در جهان امروز ← تأثیر عوامل اقتصادی بر همه‌ی جنبه‌های زندگی ملل اعم از اجتماعی، سیاسی و فرهنگی**

- کشوری که وضعیت اقتصادی آن نابسامان است:
 - بسیار آسیب پذیر شده.
 - از نظر اجتماعی و سیاسی به بحران‌های گسترده دچار می‌شود.
 - نمی‌تواند با اتکا به فرهنگ ملی خود مسیر آینده را تعیین کند.
 - به شدت تحت تأثیر فرهنگ‌های مهاجم قرار می‌گیرد.

• اگر جامعه‌ای به دنبال حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی خود است باید به رشد و پیشرفت اقتصادی به مثابه‌ی یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند.

- اهمیت بسیار علم اقتصاد: در عرصه‌ی مسائل اقتصادی، «راه انتخاب بهتر» را به انسان آموزش می‌دهد.
- جوامع انسانی به کمک علم اقتصاد ← روش مناسب‌تری برای استفاده از منابع خود می‌یابند ← و این روش را برای دستیابی به نتیجه‌ی مطلوب به کار می‌گیرند.

علم اقتصاد و تعالیم اسلام

- دیدگاه علم اقتصاد: انسان سیری‌ناپذیر و دارای نیازهای نامحدود است که منابع و ثروت‌های محدود جهان را در اختیار دارد.
- دیدگاه تعالیم اسلامی: ضمن تأکید بر قناعت و پرهیز از مصرف‌گرایی و به عبارتی، محدود کردن نیازهای انسان، نعمت‌های الهی را بی‌حدّ و حصر و نامحدود معرفی می‌کند.

جوامع غیراسلامی	جوامع اسلامی
مصرف زیاد ارزش محسوب می‌شود.	رشد و تعالی فکری و روحی انسان ارزش محسوب می‌شود.
برای رسیدن به ارزش، مصرف هر چه بیش‌تر و تأمین امکانات مادی، رفاهی و تجملی تجویز می‌شود.	برای رسیدن به ارزش، لازم است سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس نهادهای فرهنگی صورت پذیرد.
هدف: افزایش مصرف، رفاه زیاد و تجملات	هدف: ارتقای سطح فرهنگی و تعالی فکری انسان
در راه رسیدن به خواسته‌های خود سیری‌ناپذیرند.	در راه رسیدن به خواسته‌های خود سیری‌ناپذیرند.
با توجه به خواسته‌هایش (مصرف بیش‌تر)، نیازهای نامحدودی دارد.	با توجه به خواسته‌هایش (تعالی فکری بیش‌تر) نیازهای نامحدودی دارد.

- همان‌طور که ملاحظه می‌شود، فرض نامحدود بودن نیازهای انسان با الگوی مصرف اسلامی لزوماً ناسازگار نیست.
- فرض محدود بودن منابع در دسترس انسان با اعتقاد به بی‌حدّ و حصر بودن نعمت‌های الهی ناسازگار نیست. ولی در اصل به علّت:
 - ۱) پایین بودن سطح دانش فنی بشر (راه استفاده از منابع را کشف نکرده است). ۲) استفاده‌ی نادرست و مصرف بیش از حد منابع، به نظر می‌رسد که منابع محدودند.
 پس بین پیش‌فرض‌های علم اقتصاد و تعالیم اسلامی تقابلی وجود ندارد.

چند مفهوم اولیه (کالا و خدمات)

کالا:

- کالا عبارت از شیئی است ← که برای تأمین و رفع نیازهای انسان مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- انسان برای به دست آوردن این کالاها باید به تولیدکنندگان آن‌ها پول بپردازد.

انواع کالا:

نوع کالا	تعریف	مثال
کالای مصرفی	کالایی که مستقیماً توسط مصرف کنندگان نهایی خریداری و مصرف می‌شود.	گوجه‌فرنگی خریداری شده توسط خانوارها
کالای واسطه‌ای	کالایی که توسط تولید کنندگان دیگری برای ادامه‌ی فرآیند تولید و تبدیل آن‌ها به کالاهای مختلف دیگر، خریداری و مورد استفاده قرار می‌گیرند. بنابراین به صورت غیر مستقیم توسط مصرف کنندگان به مصرف می‌رسند.	گوجه‌فرنگی خریداری شده توسط کارخانه‌ی تولید رب گوجه‌فرنگی
کالاهای بادوام	برخی کالاهای مصرفی، خودشان مصرف نمی‌شوند بلکه در طول زمان خدمات ارائه شده از سوی آن‌ها مورد مصرف قرار می‌گیرد.	اتومبیل و یخچال خریداری شده توسط خانوارها
کالاهای سرمایه‌ای	کالاهای بادوامی که در فرآیند تولید و به‌وسیله‌ی بنگاه‌های تولیدی به کار گرفته می‌شوند.	یخچال خریداری شده توسط کارخانه‌ی تولید بستنی
کالای ضروری	کالایی که نیازهای اولیه‌ی مصرف کنندگان را برطرف می‌کند.	خوراک، پوشاک و مسکن
کالای لوکس و تجملی	کالایی که برای تأمین نیازهای کم اهمیت‌تر مصرف می‌شود.	لواستر و فرش‌های گران قیمت

خدمات:

- به غیر از اشیای فیزیکی، انسان‌ها نیازهایشان را به طرق دیگر که غیر فیزیکی هستند، نیز برطرف می‌کنند که به آن‌ها «خدمات» می‌گویند؛ مثل خدمات آموزشی و پزشکی و ...
- مقایسه‌ی کالا و خدمات:
- شباهت: هر دو جهت رفع نیازهای انسان می‌باشند.
- تفاوت: در فیزیکی و غیر فیزیکی بودن آن‌هاست.
- انواع خدمات:
- مصرفی: مانند مشاوره‌ی خانوادگی
- واسطه‌ای: مانند آموزش معلم

هزینه‌ی فرصت:

- منابع و امکانات قابلیت مصارف متعددی دارند. هزینه‌ی فرصت یا هزینه‌ی فرصت از دست رفته بیانگر آن چیزی است که از آن صرف‌نظر کرده یا از دست داده‌ایم تا چیز دیگری به دست آوریم.
- یک زمین قابلیت کاشت گندم و یا پنبه را دارد. ما زمین را به کشت پنبه اختصاص می‌دهیم و عملاً از گندمی که می‌توانستیم از آن برداشت کنیم، صرف‌نظر کرده‌ایم؛ هزینه‌ی فرصت کاشت پنبه، میزان محصول گندمی است که از آن صرف‌نظر کرده‌ایم.
- یک دانش‌آموز می‌تواند فرصت زمانی را که در اختیار دارد به سینما رفتن و تماشای یک فیلم یا مطالعه و یا یادگیری اختصاص دهد. وی تصمیم به سینما رفتن می‌گیرد؛ هزینه‌ی فرصت سینما رفتن، فرصت افزایش مهارت و دانشی است که آن را از دست داده است.

نیازهای انسان، منابع و امکانات ۱

- ۱.** اگر بپذیریم که انسان موجودی است سیری ناپذیر، مرتفع شدن قسمتی از احتیاجاتش منجر به ... در او می‌شود. *(سراسری-۱۸۴)*
- (۱) شکل‌گیری نیازهای جدید
 - (۲) به وجود آمدن احساس بی‌نیازی و رضایت
 - (۳) شکل‌گیری عطش کم‌تر برای رفع نیازهای جدید
 - (۴) گذشت از نیازهای تازه شکل یافته و حذف آن‌ها
- ۲.** در عرصه‌ی علم اقتصاد، کدام مورد به عنوان موضوعی «نامحدود» مورد بررسی قرار می‌گیرد؟ *(آزاد-۱۷۲)*
- (۱) امکانات
 - (۲) ثروت
 - (۳) خواسته‌ها
 - (۴) کالاهای مصرفی
- ۳.** محرک انسان برای فعالیت و تلاش اقتصادی، چیست؟ *(آزاد-۱۷۹)*
- (۱) احساس رضایت
 - (۲) امکانات مادی
 - (۳) رفع نیازهای مادی
 - (۴) دوراندیشی
- ۴.** عکس‌العمل انسان در مقابل ظهور نیازهای جدید چیست؟ *(آزمون کانون ۹۱)*
- (۱) کاستن از مصرف
 - (۲) فعالیت بیشتر
 - (۳) حذف نیازهای قدیم
 - (۴) جابه‌جایی نسبی نیازهای قدیم و جدید
- ۵.** احساس «رضایت» در چه زمانی برای انسان حاصل می‌شود؟ *(آزمایش سلجش-۹۰)*
- (۱) بعد از کسب «سود»
 - (۲) بعد از رفع «نیاز»
 - (۳) بعد از حرکت و شتاب به سوی فعالیت و تلاش اقتصادی
 - (۴) زمانی که تمام نیازهای انسان رفع شد و او دیگر محرکی برای فعالیت نداشت
- ۶.** در رابطه با دلایل این‌که: «انسان موجودی سیری ناپذیر است»، کدام عبارت نادرست است؟ *(آزمایش سلجش-۹۴)*
- (۱) چون نیازهای تازه‌ای در او شکل می‌گیرد.
 - (۲) چون او با عطش بیش‌تری درصدد رفع نیازهای نوظهور خود برمی‌آید.
 - (۳) زیرا با برآورده شدن پاره‌ای از نیازهایش، احساس بی‌نیازی به او دست نمی‌دهد.
 - (۴) زیرا ذات و فطرت اولیه‌ی انسان‌ها بر این اساس آفریده شده که در جریان زندگی باید خود را از اسیر شدن به مادیات و دل‌بستن به دنیا برهاند.
- ۷.** منظور از داشتن «قابلیت مصارف متعدد» در مورد منابع و امکانات چیست؟ *(آزمون کانون-۹۱)*
- (۱) نامحدود بودن دامنه‌ی نیازهای انسان
 - (۲) نامحدود بودن امکانات و عوامل تولید
 - (۳) امکان استفاده از منابع برای رفع نیازهای مختلف
 - (۴) احساس افزایش انگیزه برای ارضای نیازهای بیش‌تر
- ۸.** چرا انسان باید در مورد نحوه‌ی استفاده از منابع تصمیم بگیرد و روش معینی را انتخاب کند؛ برای مثال باید تصمیم بگیرد که زمین‌های کشاورزی محدودی را که در اختیار دارد، به زیر کشت گندم برد یا این‌که آن‌ها را به تولید «پنبه» اختصاص دهد. اگر بنا بر تولید هر دو محصول است، چه مقدار زمین را به کشت هر یک از دو محصول اختصاص دهد؟ *(آزمایش سلجش-۹۴)*
- (۱) زیرا منابع و امکانات موجود نامحدود است.
 - (۲) چون نیازهای انسان نامحدود است.
 - (۳) زیرا منابع در دسترس انسان کاربردهای گوناگون دارند.
 - (۴) چون منابع و امکانات نامحدود، قادر به رفع نیازهای محدود انسان نیستند.

۹. درباره‌ی «منابع و امکانات موجود در جهان» که انسان برای رفع نیازهای خود از آن‌ها استفاده می‌کند، یکی از نکات بسیار مهم قابل یادآوری این است که منابع و امکانات موجود در دسترس انسان، محدود است. کدام مورد در این رابطه نیست؟

(ازمایش سنجش - ۹۴)

- ۱) زمین‌های که نزدیک به محل زندگی و تجمع انسان‌ها قرار دارند و به همین دلیل، بهره‌برداری از آن‌ها هزینه‌ی حمل و نقل چندانی ندارد، محدود هستند.
- ۲) حتی ممکن است زمین‌های کشاورزی نسبتاً زیادی در اختیار جامعه باشد ولی زمین‌های مرغوبی که بازدهی بالا دارند، کم است.
- ۳) بیش‌تر منابعی که در دسترس انسان قرار دارد، منحصراً برای رفع یک نیاز معین «تولید کالا برای رفع آن نیاز» به کار نمی‌رود، بلکه برای برآوردن نیازهای دیگر نیز از آن‌ها استفاده می‌شود.
- ۴) با وجود ذخایر معدنی فراوان در کره‌ی زمین، به دلیل ناشناخته بودن بسیاری از این ذخایر و نیز محدود بودن «دانش فنی بشر»، بهره‌برداری کامل از این منابع و امکانات آسان نیست.

۱۰. درباره‌ی «منابع و امکانات موجود در جهان» که انسان برای رفع نیازهای خود از آن‌ها استفاده می‌کند از نکات بسیار مهم و قابل یادآوری این است که: «منابع و امکانات موجود در دسترس انسان قابلیت‌های مصرف متعددی دارند.» کدام مورد در این رابطه نیست؟

(ازمایش سنجش - ۹۴)

- ۱) الوار تهیه شده از درختان جنگلی را می‌توان برای تولید میز و صندلی به کار برد و یا به صورت هیزم از آن‌ها برای ایجاد گرما استفاده کرد.
- ۲) بخشی از نیروی کار موجود در یک جامعه هم می‌تواند در فعالیت‌های تولیدی شرکت کند و هم به شکل نیروی نظامی در خدمت تأمین امنیت کشور باشد.
- ۳) با وجود ذخایر معدنی فراوان در کره‌ی زمین، به دلیل ناشناخته بودن بسیاری از این ذخایر و نیز محدود بودن «دانش فنی بشر»، بهره‌برداری کامل از این منابع و امکانات آسان نیست.
- ۴) از منابع و امکانات می‌توان برای رفع نیازهای مختلف و متنوع استفاده کرد، مثلاً زمین‌های کشاورزی را هم می‌توان برای تولید پوشاک، به زیر کشت «پنبه» برد و هم برای تهیه «غذا» در آن گندم کاشت.

۱۱. این مطلب: «بیش‌تر منابعی که در دسترس انسان قرار دارد، منحصراً برای رفع یک نیاز معین «تولید کالا برای رفع آن نیاز» به کار نمی‌رود، بلکه برای برآوردن نیازهای دیگر نیز از آن‌ها استفاده می‌شود، مربوط به کدام ویژگی «منابع و امکانات موجود در جهان» است؟

(ازمایش سنجش - ۹۴)

- ۱) منابع و امکانات موجود در دسترس انسان، محدود است.
- ۲) پایین بودن سطح دانش فنی بشر، یکی از دلایل «محدودیت منابع» است.
- ۳) یکی دیگر از دلایل «محدودیت منابع» استفاده‌ی نادرست و مصرف بیش از حد آن‌هاست یا عدم کشف طرُق استفاده از آنهاست.
- ۴) منابع و امکانات موجود در جهان که انسان برای رفع نیازهای خود از آن‌ها استفاده می‌کند، قابلیت‌های مصرف متعددی دارند.

۲ طرح مسئله‌ی اقتصادی و موضوعات مورد بحث در علم اقتصاد

(سراسری - ۸۵)

۱۲. بهترین روش استفاده از منابع و امکانات کدام است؟

- ۱) به‌کارگیری منابع و امکانات موجود در حد رفع نیازهای داخلی جامعه
- ۲) استفاده‌ی کم‌تر از آن‌ها به استناد اینکه این منابع به آیندگان نیز تعلق دارد.
- ۳) کسب بیش‌ترین «میزان تولید» از منابع موجود و فراهم‌آوری سطح بالاتری از رفاه برای انسان
- ۴) استفاده از آن‌ها برای «نیازهای نامحدود مادی» جامعه که در نتیجه منجر به تأمین رفاه عمومی خواهد شد.

(آزاد - ۸۵)

۱۳. دست‌یابی به بیش‌ترین میزان تولید و فراهم ساختن سطح بالاتری از رفاه برای انسان، ملاک سنجش چیست؟

- ۱) مصرف هرچه بیش‌تر
- ۲) تأمین رفاه زیاد و رفع نیازهای تجملی
- ۳) رفع نیازهای نامحدود انسان
- ۴) بهترین روش استفاده از منابع و امکانات

۱۴. انسان در طول زمان، همواره درصد انجام بهترین انتخاب و یافتن بهترین راه بوده است که حاصل این تلاش فکری، پدید آمدن ... است. ملاک بهترین روش استفاده از منابع و امکانات این است که با استفاده از این منابع بتوان ... را برای انسان فراهم کرد.

(آزمون کانون - ۹۴)

- ۱) علم اقتصاد - کم‌ترین میزان تولید و سطح بالاتری از رفاه
- ۲) اندیشه‌ی اقتصادی - بالاترین سطح رفاه و بیش‌ترین میزان تولید
- ۳) علم اقتصاد - بهترین انتخاب و کم‌ترین سطح رفاه
- ۴) اندیشه‌ی اقتصادی - ارتقای سطح زندگی و افزایش هزینه‌های زندگی

۱۵. این مطلب که «انسان باید تصمیم بگیرد که زمین‌های کشاورزی محدودی را که در اختیار دارد به زیر کشت گندم ببرد یا اینک آن‌ها را به تولید پنبه اختصاص دهد»، بیانگر این است که اقتصاد «...» است.

(آزمایشی سطح ۹۰ - ۹۰)

- (۱) علم «انتخاب» (۲) علمی «کاربردی» (۳) علم «منابع کمیاب» (۴) علم «تخصیص منابع»

۱۶. در رابطه با «واقعیت» کدام عبارت نادرست است؟

(آزمایشی سطح ۹۰ - ۹۰)

(۱) «انسان» در طول زمان با به‌کارگیری قوای فکری خود، همواره درصدد انجام «بهترین انتخاب» و یافتن «بهترین راه» بوده است.
(۲) «علم اقتصاد» مانند هر علم دیگری درباره‌ی موضوعات معینی با روش خاصی بحث می‌کند، به‌عبارتی برای پاسخگویی به پرسش‌های مشخصی طراحی شده است.

(۳) به یقین ملاک «بهتر بودن» این نیست که با استفاده از منابع بتوان بیش‌ترین میزان تولید را به‌دست آورد و سطح بالاتری از «رفاه» را برای انسان فراهم کرد.

(۴) با گسترش و پیشرفت تمدن بشری و به‌ویژه پیشرفت علم ریاضی، اندیشه‌ی اقتصادی بشر نیز تکامل یافت و با عنوان علم اقتصاد در جایگاه یکی از مهم‌ترین معارف بشری و علوم دانشگاهی قرار گرفت.

۱۷. کدام گزینه در رابطه با ملاک بهترین روش استفاده از «منابع و امکانات» با سایر گزینه‌ها فاقد «ارتباط منطقی» است؟

(آزمایشی سطح ۹۰ - ۹۰)

- (۱) سطح بالاتری از رفاه (۲) بیش‌ترین میزان تولید (۳) درست و صحیح مصرف کردن منابع (۴) تأکید بر «قناعت» و پرهیز از «مصرف‌گرایی»

بازیگران و فعالان در عرصه اقتصاد ۳

۱۸. چهار گروه بازیگر و فعال در عرصه‌ی اقتصاد جهان، کدام‌اند؟

(آزمون کانون - ۹۰)

- (۱) مصرف‌کنندگان - تولیدکنندگان - صندوق بین‌المللی پول - سازمان تجارت جهانی
(۲) تولیدکنندگان - سازمان تجارت جهانی - دولت‌ها - مصرف‌کنندگان
(۳) سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی - مصرف‌کنندگان - سازمان تجارت جهانی - دولت‌ها
(۴) سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی - دولت‌ها - مصرف‌کنندگان - تولیدکنندگان

۱۹. در عرصه‌ی اقتصاد جامعه، از یک سو با خانوارها به عنوان «مصرف‌کنندگان» و از سوی دیگر، بنگاه‌ها و مؤسسات اقتصادی به عنوان «تولیدکنندگان» و عرضه‌کنندگان «کالاها و خدمات» روبه‌رویم. اگر در جامعه فقط این دو گروه حاضر و فعال باشند، نبود

(آزمایشی سطح ۹۰ - ۹۰)

یک نهاد برای ایجاد نظم و انضباط و نظارت بر عملکرد «اقتصاد» احساس می‌شود. آن نهاد کدام است؟

- (۱) حکومت (۲) دولت (۳) وزارت امور اقتصادی و دارایی در هر کشور (۴) سازمان حمایت از مصرف‌کننده و تولیدکننده

علم اقتصاد و تعالیم اسلام ۴

۲۰. در زمینه‌ی کدام علوم، دانشمندان به دنبال یافتن روابط علت و معلولی بین پدیده‌های مورد مطالعه هستند و به همین منظور به انجام مشاهدات، جمع‌آوری اطلاعات و سپس طبقه‌بندی آن‌ها می‌پردازند؟

(سراسری - ۸۳)

- (۱) همه‌ی شاخه‌های علوم (۲) علوم تجربی و نجوم (۳) علوم زیست‌شناسی و شیمی (۴) همه‌ی شاخه‌های علوم اثباتی

۲۱. به کدام دلیل، امروزه می‌توان در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرد و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی نمود. هم‌چنین، می‌توان با پیش‌بینی برخی مشکلاتی که ممکن است در عرصه‌ی اقتصاد بروز کند، روش‌هایی را برای جلوگیری از بروز آن‌ها طراحی کرد؟

(سراسری - ۸۶)

- (۱) تکیه‌ی دانشمندان اقتصاد بر مطالعات علمی
(۲) شکل‌گیری و تکامل «علم اقتصاد» و طی مراحل تکمیلی آن
(۳) کشف «ماهیت روابط علت و معلولی» بین پدیده‌های اقتصادی
(۴) استفاده از روش‌های علمی همانند سایر علوم از جمله «علوم تجربی»

۲۲. در رابطه با جستجوی «روابط علت و معلولی» بین پدیده‌های مورد مطالعه، «ارائه‌ی نظریات» برای توجیه واقعیت‌های مورد مطالعه، بعد از کدام مرحله قرار دارد؟

(سراسری - ۸۹)

- (۱) انجام مشاهدات (۲) طبقه‌بندی یافته‌ها (۳) جمع‌آوری اطلاعات (۴) ارزیابی مطالعات انجام یافته

۲۳. اقتصاددانان به دنبال کشف روابط علت و معلولی بین ... بوده و با مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، نظریاتی را ارائه می‌کنند و به ارزیابی، قبول یا رد آن‌ها می‌پردازند. پس ...

(سراسری - ۹۱)

- ۱) «پدیده‌های اقتصادی» عالم واقع - آنان نیز با روش علمی، «مسائل اقتصادی» را مطالعه می‌کنند.
- ۲) مقولات «عرضه، تقاضا، قیمت» - آنان نیز با روش علمی، «مسائل اقتصادی» را مطالعه می‌کنند.
- ۳) «پدیده‌های اقتصادی» عالم واقع - آنان هم با روشی که در «علوم تجربی» به کار گرفته می‌شود، به بررسی «واقعیت‌ها» می‌پردازند.
- ۴) مقولات «عرضه، تقاضا، قیمت» - آنان هم با روشی مشابه روشی که در «علوم تجربی» به کار گرفته می‌شود، به بررسی «واقعیت‌ها» می‌پردازند.

۲۴. کدام مطلب نادرست است؟

(شماره کشور - ۸۸)

- ۱) هر یک از علوم، فضایی خاص و متفاوت با سایر علوم دارد. بنابراین، هر اندازه به هریک از شاخه‌های علوم دقت کنیم، شباهت‌های خاصی در روش مطالعه‌ی دانشمندان پیدا نمی‌کنیم.
- ۲) دانشمندان برای توجیه واقعیت‌های مورد مطالعه، نظریات خود را ارائه می‌دهند و سپس با بررسی بیشتر، نظریات مطرح شده را ارزیابی می‌کنند و دربارهی رد یا قبول آن‌ها، تصمیم می‌گیرند.
- ۳) در همه‌ی شاخه‌های علوم، دانشمندان به دنبال یافتن روابط علت و معلولی بین پدیده‌های مورد مطالعه هستند و به همین منظور به انجام مشاهدات، جمع‌آوری اطلاعات و سپس طبقه‌بندی آن‌ها می‌پردازند.
- ۴) هر چند اقتصاددانان در مطالعات اقتصادی، امکان استفاده از ابزارهای خاص علوم تجربی مانند میکروسکوپ، تلسکوپ و نظایر آنان را ندارند، اما با روشی بسیار مشابه روشی که در علوم تجربی به کار گرفته می‌شود، به بررسی واقعیت‌ها می‌پردازند.

۲۵. تکیه‌ی اصلی علم اقتصاد در مورد موضوعات و مسائل آن، بر چیست؟

(آزاد - ۸۴)

- ۱) توجیه و تبیین
- ۲) کشف روابط علت و معلولی
- ۳) طراحی و اجرای سیاست‌ها
- ۴) پیش‌بینی مشکلات و ارائه‌ی روش‌های جلوگیری از بروز آن‌ها

۲۶. در تعریف علم اقتصاد، بیان کدام نکته با روش مطالعه در سایر علوم، دارای شباهت است؟

(آزاد - ۹۰)

- ۱) محدود بودن منابع
- ۲) رابطه‌ی بین منابع و نیازها
- ۳) قابلیت مصارف متعدد منابع
- ۴) نامحدود بودن نیازها

۲۷. ترتیب مراحل روش مطالعه‌ی دانشمندان علم اقتصاد در کدام گزینه درست بیان شده است؟

(آزمون کانون - ۹۱)

- ۱) انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، ارائه‌ی نظریات، طبقه‌بندی، ارزیابی
- ۲) ارائه‌ی نظریات، طبقه‌بندی، انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، ارزیابی
- ۳) انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، ارزیابی، طبقه‌بندی، ارائه‌ی نظریات
- ۴) انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، طبقه‌بندی، ارائه‌ی نظریات، ارزیابی

۲۸. کدام یک از گزینه‌های زیر، در رابطه با تعریف علم اقتصاد نادرست است؟

(آزمون کانون - ۹۱)

- ۱) علم اقتصاد با ارائه‌ی بهترین انتخاب‌ها، رفتارهای فردی و جمعی انسان را مدیریت می‌کند.
- ۲) علم اقتصاد، علم شناخت فرآیند حاکم بر سازوکار انتخاب‌هایی است که چگونگی تخصیص منابع کمیاب را مشخص می‌کند.
- ۳) علم اقتصاد، علم تخصیص منابع نامحدود به نیازهای محدود است.
- ۴) علم اقتصاد درباره‌ی چگونگی انتخاب و تصمیم‌گیری انسان در زندگی اقتصادی خویش مطالعه می‌کند.

۲۹. آخرین مرحله‌ی یافتن روابط علت و معلولی به روش علمی بین پدیده‌های مورد مطالعه کدام است؟

(آزمون کانون - ۹۱)

- ۱) طبقه‌بندی یافته‌ها
- ۲) جمع‌آوری اطلاعات
- ۳) ارائه‌ی نظریه
- ۴) رد یا قبول نظریه

۳۰. در رابطه با «واقعیت» کدام مورد نادرست است؟

(آزمایشی سنجش - ۹۰)

- ۱) اقتصاددانان با تکیه بر مطالعات علمی خود توانسته‌اند، ماهیت «روابط علت و معلولی» بین «پدیده‌های اقتصادی» را پیدا کنند.
- ۲) امروزه می‌توان در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرد و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی کرد.
- ۳) با گذشت زمان و گسترش مرزهای دانش بشری و افزایش تجربیات و مطالعات، از زمانی که انسان توانست با استفاده از روش‌های علمی منسجم به بررسی «مسائل» اقتصادی بپردازد و درباره‌ی پدیده‌های مادی «عالم واقع» استدلال کند، «اندیشه‌ی اقتصادی» پدید آمد.
- ۴) اندیشیدن درباره‌ی «مسائل اقتصادی» سابقه‌ای طولانی دارد اما در زمان گذشته، این اندیشیدن و تلاش برای پاسخ دادن به پرسش‌هایی که در عرصه‌ی «زندگی اقتصادی بشر» مطرح می‌شد همانند امروز علمی نبود و «نظم منطقی» نداشت.

- ۳۱. تصمیمات انسان در مود مسائل اقتصادی، عمدتاً ریشه در چه چیزی دارد و باید از چه طریقی عملی شوند؟** (ازمایش سلجش-۹۰)
- انتظارات و انگیزه برای کسب سود - به کارگیری منابع و امکانات به روش‌های گوناگون
 - انگیزه و اولویت‌های محدود او - به کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس.
 - سلیقه و نیازهای اولیه او - به کارگیری حداکثر منابع و امکانات نامحدود.
 - نیازها و خواسته‌های نامحدود او - به کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس.
- ۳۲. دلیل اهمیت بسیار زیاد «علم اقتصاد» در جهان امروز چیست؟** (ازمایش سلجش-۹۰)
- آموزش راه انتخاب بهتر به انسان
 - کمک به استفاده از منابع و امکانات
 - ارائه‌ی طرق مبارزه با بحران‌های اجتماعی
 - ارتقاء سطح «رشد و توسعه‌ی اقتصادی جوامع»
- ۳۳. هر چند «اقتصاددانان» در مطالعات اقتصادی، امکان استفاده از ابزارهای خاص «علوم تجربی» مانند: میکروسکوپ، تلسکوپ و نظایر آن را ندارند اما:** (ازمایش سلجش-۹۰)
- با روشی بسیار مشابه به روشی که در «علوم تجربی» به کار گرفته می‌شود، به بررسی واقعیت‌ها می‌پردازند.
 - از زمانی که انسان توانست با استفاده از روش‌های علمی به بررسی مسائل بپردازد، اقتصاددانان نیز به این امر اهتمام ورزیدند.
 - همگی این نتایج، حاصل استفاده از روش‌های علمی در مطالعات اقتصادی و به اصطلاح، شکل‌گیری و تکامل «علم اقتصاد» بوده است.
 - اندیشیدن درباره‌ی «مسائل اقتصادی» سابقه‌ی طولانی دارد و این اندیشیدن و تلاش برای پاسخگویی به پرسش‌های عرصه‌ی زندگی اقتصادی بشر بوده است.
- ۳۴. طراحی و اجرای سیاست‌ها و پیش‌بینی قبلی نتایج اجرایی آن‌ها در جهت رسیدن به هدفی خاص در «مسائل اقتصادی»، نتیجه‌ی چیست؟** (ازمایش سلجش-۹۰)
- وجود شباهت‌های خاص در روش مطالعه‌ی دانشمندان
 - کشف ماهیت «روابط علی» بین پدیده‌های اقتصادی
 - قرار گرفتن «علم اقتصاد» جزء شاخه‌های «معارف بشری»
 - پدید آمدن «اندیشه‌ی اقتصادی» که حاصل تلاش فکری انسان در طول زمان بوده است.
- ۳۵. اگر به همهی «شاخص‌های علوم» به دقت نگریسته شود:** (ازمایش سلجش-۹۰)
- شباهت‌های خاصی در روش مطالعه‌ی دانشمندان یافت می‌شود.
 - هیچ کدام از آن‌ها برای دستیابی به «واقعیات»، از روش‌های مشابه هم یاری نمی‌جویند.
 - در معدودی از شاخه‌های علوم، دانشمندان به دنبال یافتن «روابط علی» بین پدیده‌های مورد مطالعه هستند.
 - انجام مشاهدات، جمع‌آوری اطلاعات، سپس طبقه‌بندی آن‌ها و ارائه‌ی نظریات برای توجیه واقعیات از ویژگی‌های «علوم پایه» است.
- ۳۶. لازمه‌ی رفع نیازهای نامحدود انسان در الگوی مصرف اسلامی چیست؟** (ازاد-۸۳)
- تجویز روحیه‌ی وارستگی از خواسته‌ها
 - افزایش امکانات رفاهی
 - تجویز روحیه‌ی بی‌اعتنایی به منابع و امکانات
 - سرمایه‌گذاری‌های عظیم فرهنگی
- ۳۷. لازمه‌ی تحکیم اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی، چیست؟** (ازاد-۸۷)
- ارتقای سطح دانش فنی
 - پرهیز از مصرف‌گرایی
 - استفاده‌ی درست از منابع
 - هر سه مورد
- ۳۸. پیش فرض‌های اولیه‌ی علم اقتصاد و تعالیم اسلامی:** (ازاد-۸۷)
- بر هم منطبق‌اند.
 - دارای تقابل آشکارند.
 - با هم ناسازگارند.
 - بین آن‌ها تقابلی وجود ندارد.
- ۳۹. کدام‌یک از پیش فرض‌های علم اقتصاد، در صورت انطباق با تعالی‌خواهی هر چه بیش‌تر فکری، سازگار با تعالیم اسلامی است؟** (ازاد-۸۸)
- محدود بودن منابع
 - نیازهای نامحدود
 - رسیدن به رفاه و توانگری مادی
 - قابلیت مصارف متعدد منابع

- ۴۰.** آموزه‌های اسلامی، کدام گزینه را به عنوان علت محدود بودن منابع در دسترس انسان، نمی‌پذیرد؟ (از ۳- ۱)
- (۱) محدودیت وجودی منابع
(۲) مصرف‌گرایی
(۳) استفاده‌ی نادرست از منابع
(۴) پایین بودن سطح دانش فنی
- ۴۱.** کدام مورد، موجب رفع تقابل بین پیش‌فرض‌های اولیه‌ی علم اقتصاد و تعالیم اسلامی مرتبط با آن‌ها می‌گردد؟ (از ۳- ۱)
- (۱) ارتقای سطح دانش فنی
(۲) استفاده‌ی درست از منابع
(۳) رعایت الگوی مصرف اسلامی
(۴) هر سه مورد
- ۴۲.** عامل رفع تقابل بین فرض محدود بودن منابع و اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی، کدام است؟ (از ۳- ۱)
- (۱) رشد و تعالی فکری و روحی
(۲) قناعت و پرهیز از تجملات
(۳) رسیدن به رفاه و توانگری مادی
(۴) مصرف بهینه و ارتقای سطح دانش فنی
- ۴۳.** به ترتیب از راست به چپ، از نظر اسلام کدام عامل اعتقادات انسان را تهدید می‌کند و وجه مشترک جامعه‌ی اسلامی و غیراسلامی کدام است؟ (از ۳- ۱)
- (۱) در دسترس نبودن معاش - نامحدود بودن نیازهای انسان
(۲) سیری‌ناپذیری خواسته‌ها - ایدئولوژی و الگوهای مصرفی و تولید
(۳) سیری‌ناپذیری خواسته‌ها - روش‌های اقتصادی جهت کشف منابع جدید
(۴) در دسترس نبودن معاش - اعتقاد به نامحدود بودن منابع و امکانات طبیعی
- ۴۴.** به ترتیب از راست به چپ، کدام گزینه بیانگر اهمیت بسیار علم اقتصاد در عرصه‌ی مسائل اقتصادی است و رابطه‌ی بین پیش‌فرض‌های اولیه‌ی علم اقتصاد و تعالیم اسلامی چگونه است؟ (از ۳- ۱)
- (۱) در عرصه‌ی مسائل اقتصادی، راه انتخاب بهتر را به انسان آموزش می‌دهد. / بین آن‌ها تقابلی وجود ندارد.
(۲) اقتصاد و مسائل مربوط به آن بر همه‌ی جنبه‌های زندگی ملل تأثیر دارد. / با هم ناسازگارند.
(۳) در عرصه‌ی مسائل اقتصادی، راه انتخاب بهتر را به انسان آموزش می‌دهد. / دارای تقابل آشکارند.
(۴) به کمک آن می‌توان تأثیر به‌کارگیری سیاست‌های اقتصادی مختلف را بر سطح زندگی مردم و رشد اقتصادی جامعه سنجید. / برهم منطبق‌اند.
- ۴۵.** این مطلب مربوط به چیست؟ «منابعی که باید در خدمت آبادانی و افزایش سطح رفاه انسان قرار گیرد ممکن است صرف کشتار و جنگ افروزی شود.» (از ۳- ۱)
- (۱) قابلیت مصارف متعدد منابع
(۲) نامحدود بودن نیازها و محدودیت منابع
(۳) محدودیت منابع به سبب «استفاده‌ی نادرست»
(۴) منابع و امکانات محدود، قادر به رفع نیازهای نامحدود انسان نیستند
- ۴۶.** «تفکر اسلامی» رشد و تعالی فکری و روحی انسان را «ارزش» می‌داند. بدین سبب جامعه‌ی اسلامی باید با صرف امکانات کافی در جهت رشد و تعالی انسان، اسباب پیشرفت او را فراهم سازد. برای تحقق این امر، لازم است، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس نهادهای «...» صورت پذیرد. (از ۳- ۱)
- (۱) اقتصادی
(۲) اجتماعی
(۳) سیاسی
(۴) فرهنگی
- ۴۷.** کدام یک از عبارات زیر نادرست است؟ (از ۳- ۱)
- (۱) اگر جامعه‌ای به دنبال «حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی» خود است، باید به «رشد و پیشرفت فرهنگی و سیاسی» به مثابه‌ی یکی از ابزارها در این مسیر توجه کند.
(۲) یکی از علل اهمیت روزافزون «مسائل اقتصادی» در جهان امروز، «تأثیر عوامل اقتصادی» بر همه‌ی جنبه‌های زندگی ملل اعم از اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است.
(۳) ممالک دچار ضعف و بیماری اقتصادی نمی‌توانند با اتکا به فرهنگ ملی خود، مسیر آینده‌ی خویش را تعیین کنند و به شدت تحت تأثیر فرهنگ‌های مهاجم و ویران‌گر قرار می‌گیرند.
(۴) کشوری که وضعیت اقتصادی آن ناهامان باشد و نتواند پایه‌پای بقیه‌ی کشورهای دنیا در مسیر پیشرفتی همه‌جانبه حرکت کند، بسیار آسیب‌پذیر شده و از نظر اجتماعی و سیاسی به بحران‌های گسترده دچار می‌شود.

۴۸. کدام عبارت مربوط به این مطلب است؟ «زیرا ممکن است، پایین بودن «سطح دانش فنی» انسان سبب «محدودیت منابع» باشد. «سطح دانش فنی» در جامعه سبب می‌شود که انسان نتواند نعمت‌های فراوان را چنان‌که باید بشناسد و از آن‌ها بهره‌برداری کند. در نتیجه فقط به استفاده از قسمت ناچیزی از آن‌ها بسنده کند.»

(آزمایش سنجش- ۹۳)

- ۱) فرض نامحدود بودن نیازهای انسان با الگوی «مصرف اسلامی»، لزوماً «ناسازگار» نیست.
- ۲) چنین به نظر می‌رسد که میان پیش‌فرض‌های «علم اقتصاد و تعالیم اسلامی» تقابلی آشکار وجود دارد.
- ۳) پذیرفتن فرض «محدود بودن منابع» در دسترس انسان با اعتقاد به بی‌حد و حصر بودن نعمت‌های الهی «ناسازگار» نیست.
- ۴) محدود بودن منابع یا به این دلیل است که انسان راه استفاده از منابع را کشف نکرده است یا این‌که از این ثروت به صورت نادرست استفاده می‌کند.

۴۹. کدام یک از عبارات زیر در رابطه با «واقعیت نادرست» است؟

(آزمایش سنجش- ۹۴)

- ۱) «اقتصاد و مسائل مربوط به آن» فقط یک جنبه از زندگی انسان است و همه‌ی زندگی انسان در این‌ها خلاصه نمی‌شود.
- ۲) دین اسلام ارتقای معنوی انسان و خداگونه شدن او را مدنظر قرار داده ولی بی‌اعتنایی به مسائل «دنیوی و اقتصادی» را تبلیغ نمی‌کند.
- ۳) در امروزه، معدودی از جوامع، افزایش سطح رفاه و برخورداری آحاد جامعه از امکانات مادی بیش‌تر و بهتر از اهداف بسیار مهم بشر است.
- ۴) «مسائل اقتصادی» در زندگی نقش مهمی دارند. بخش مهمی از تلاش انسان‌ها در طول زندگی، صرف تأمین معاش و ارتقای سطح زندگی مادی می‌شود.

۵۰. در رابطه با «ویژگی‌های دو نوع جامعه‌ی اسلامی و غیراسلامی» کدام عبارت نادرست است؟

(آزمایش سنجش- ۹۵)

- ۱) هر دو جامعه در راه رسیدن به خواسته‌های خود سیری ناپذیرند.
- ۲) جامعه‌ی غیراسلامی، مصرف بیش‌تر و جامعه‌ی اسلامی، «تعالی فکری» بیش‌تری را می‌خواهد.
- ۳) هدف جامعه‌ی مصرفی غیراسلامی، افزایش مصرف، رفاه زیاد و تجملات و هدف جامعه‌ی اسلامی، ارتقای سطح فرهنگی و تعالی فکری انسان است.
- ۴) از این دو جامعه تنها «جامعه‌ی اسلامی» با توجه به خواسته‌هایش نیازهای نامحدودی دارد و برای رفع این نیازها به منابع و امکانات نیازمند است.

۵۱. جامعه‌ای که به دنبال حفظ «استقلال سیاسی و فرهنگی» خود است، باید به چه چیزی به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند؟

(آزمایش سنجش- ۹۶)

- ۱) رشد و پیشرفت اقتصادی
- ۲) سرمایه‌های تکنولوژیکی
- ۳) منابع طبیعی و اقتصادی
- ۴) نیروی انسانی

کالاها و خدمات، هزینه‌ی فرصت

۵

۵۲. کالاهایی که به تنهایی و به خودی خود قابل استفاده نیستند، کالاهای ... نام دارند.

(سراسری- ۷۹)

- ۱) سرمایه‌ای
- ۲) غیراقتصادی
- ۳) مصرفی
- ۴) واسطه‌ای

۵۳. در کدام فرآیند، «گوجه فرنگی» به ترتیب یک کالای مصرفی و واسطه‌ای تلقی می‌شود؟

(فاج از کشور- ۹۴)

- ۱) در «سالاد خانگی» مصرف می‌شود - در تولید «رب» استفاده می‌شود.
- ۲) در تولید «سس» به کار می‌رود - در «برخی غذاها» مصرف می‌شود.
- ۳) در تولید «رب» به کار می‌رود - در تولید «سس» استفاده می‌شود.
- ۴) در «سالاد خانگی» مصرف می‌شود - در کنار «کباب» تناول می‌شود.

۵۴. توضیح مربوط به هر مورد، به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟

(آزمون کانون- ۹۴)

- «تابلو فرش نفیس، کولر منزل، مشاوره‌ی حقوقی، سی دی آموزش زبان انگلیسی، رایانه‌ی شخصی، نان، لباس»
- ۱) کالای تجملی، کالای سرمایه‌ای، خدمات، خدمات، کالای سرمایه‌ای، کالای ضروری، کالای ضروری
 - ۲) کالای لوکس، کالای بادوام، خدمات، کالای مصرفی، کالای بادوام، کالای ضروری، کالای ضروری
 - ۳) کالای لوکس، کالای ضروری، خدمات، خدمات، کالای بادوام، کالای مصرفی، کالای بادوام
 - ۴) کالای سرمایه‌ای، کالای مصرفی، کالای تجملی، کالای بادوام، کالای سرمایه‌ای، کالای ضروری، کالای لوکس

- ۵۵.** الف) عبارت کدام گزینه نادرست است؟ ب) کدام گزینه تمام موارد «کالای بادوام - خدمت - کالای تجملی» را دربرمی گیرد؟
 (ازمردن کلون-۹۳)
- ۱) الف) طبقه بندی «مصرفی و واسطه‌ای» در مورد خدمات هم صدق می کند. ب) لوستر طلاکوب - عمل جراحی - رایانه‌ی شخصی
 ۲) الف) نیاز به آموزش صرفاً با پرداخت پول برآورده می شود. ب) کباب کوبیده - نظافت منزل دیگران - فرش ابریشم
 ۳) الف) نیازهای انسان از طریق مصرف محصولات مختلفی که تولیدکنندگان آن‌ها را تولید و عرضه می کنند، برطرف می شود. ب) سی دی آموزش قرآن - نان بربری - کتاب اقتصاد
 ۴) الف) کالاهای بادوام زیرمجموعه‌ی کالاهای سرمایه‌ای محسوب می شوند. ب) مشاوره‌ی انتخاب رشته - اتومبیل بنز - تلویزیون
- ۵۶.** ورقه‌های فولادی تولید شده‌ای که کارخانه‌ی اتومبیل سازی خریداری می کند، «چه نوع کالایی» است؟
 (آزاد-۱۸۵)
- ۱) واسطه‌ای ۲) مصرفی ۳) ضروری ۴) نهایی
- ۵۷.** به ترتیب عبارات کدام گزینه، با موارد زیر، مطابقت دارد؟
 (ازمردن کلون-۹۳)
- «خدمات واسطه‌ای - کالای سرمایه‌ای - کالای مصرفی ضروری - کالای واسطه‌ای»
 ۱) دندان پزشکی - بولدزر - آرد - نان
 ۲) مشاور حقوقی - ساختمان تجاری - پوشاک - چرم
 ۳) ورق آهن - تراکتور - میوه - لاستیک خودرو
 ۴) مشاور مالی - ساختمان مسکونی - خوراک - آرد
- ۵۸.** آن چه که انسان در مقابل پول خریداری می کند و به وسیله‌ی آن نیازهایش را برطرف می سازد...
 (ازمایش سلجش-۹۰)
- ۱) فقط در «اشیای فیزیکی» خلاصه نمی شود.
 ۲) براساس نیازهای انسان‌ها تولید شده است.
 ۳) محصولات و مواد مختلفی است که در جامعه توسط تولیدکنندگان تولید و عرضه می شود.
 ۴) کالا است و عبارت از شیئی‌ای است که برای تأمین و رفع یکی از نیازهای انسان مورد استفاده قرار می گیرد.
- ۵۹.** کدام یک «کالای واسطه‌ای» است؟
 (ازمایش سلجش-۹۰)
- ۱) پوشاک ۲) خواروبار ۳) لوستر ۴) مواد اولیه
- ۶۰.** آن چه که برای تأمین و رفع یکی از نیازهای انسان مورد استفاده قرار می گیرد، چه نام دارد و چگونه می توان آن را به دست آورد؟
 (ازمایش سلجش-۹۳)
- ۱) ثروت - در طی زمان و با کد یمین و عرق جبین حاصل می شود.
 ۲) کالا - به تولیدکنندگان و عرضه کنندگان آن باید «پول» پرداخت نمود.
 ۳) سرمایه - با پس انداز از باقیمانده درآمد در طی زمان انباشته می شود.
 ۴) دارایی - از طریق کسب سود که برابر «تفاوت درآمد و هزینه» است، در طولانی مدت فراهم می شود.
- ۶۱.** کالاهایی که در بازار عرضه می شوند و به فروش می رسند، ممکن است توسط «مصرف کنندگان» خریداری شوند و به مصرف برسند یا این که «تولیدکنندگان» دیگری برای تولید کالاهای مختلف دیگر، آن‌ها را خریداری کنند و مورد استفاده قرار دهند نام این کالاها به ترتیب کدام است؟
 (ازمایش سلجش-۹۳)
- ۱) تکمیلی - واسطه‌ای ۲) واسطه‌ای - سرمایه‌ای ۳) نهایی - مصرفی ۴) مصرفی - واسطه‌ای
- ۶۲.** اگر زمینی را به کشت «پنبه» اختصاص دهیم، عملاً از گندمی که می توانستیم از آن برداشت کنیم صرف نظر کرده ایم، یا اگر پولمان را به خرید «لباس و سایر ملزومات» اختصاص دهیم از خرید «کتاب» و نفعی که از خواندن آن می توانستیم ببریم، محروم می شویم در این رابطه، کدامیک «هزینه‌ی فرصت از دست رفته» تلقی می شود؟
 (سراسری-۱۸۸)
- ۱) «خرید لباس» که نیازی به خرید آن نبوده است.
 ۲) «میزان پنبه» که از آن استفاده لازم را نبرده ایم.
 ۳) «میزان محصول گندم» که از آن صرف نظر کرده ایم.
 ۴) سایر «ملزومات» که غالب آن‌ها، اضافه و غیرقابل استفاده بوده است.
- ۶۳.** در عبارت «زمینی را به کشت پنبه اختصاص داده ایم، در صورتی که می توانستیم در آن گندم بکاریم و این محصول را برداشت کنیم»، هزینه‌ی فرصت کدام است؟
 (فارج کشور-۱۸۷)
- ۱) تفاوت قیمت پنبه و گندم است.
 ۲) مقدار پنبه‌ای است که به فروش می رسانیم.
 ۳) میزان محصول گندمی است که از آن صرف نظر کرده ایم.
 ۴) میزان ضرری است که در صورت کشت گندم متحمل می شدیم.

- ۶۴.** شرط استفاده از منابع و امکانات دارای قابلیت مصارف متعدّد، چشم پوشی از «چه نوع هزینه‌ای» است؟
 (۱) فرصت (۲) تولید (۳) تجارت (۴) استهلاک
 (ازاد- ۸۷)
- ۶۵.** تصمیم‌گیری درست نسبت به قابلیت مصارف متعدّد منابع، به صرف نظر کردن از کدام گزینه می‌انجامد؟
 (۱) سطح رفاه بالاتر (۲) میزان هزینه‌ی فرصت بیشتر
 (۳) سطح دانش فنی بالاتر (۴) رفع نیازهای دارای اولویت بیشتر
 (ازاد- ۹۱)
- ۶۶.** اگر فردی به جای کاشت جو در زمینی که در اختیار دارد به کاشت گندم بپردازد، یا به جای رفتن سرکلاس‌های آموزشی و دانشی که می‌توانست کسب کند به کار بر روی زمین مشغول شود، کدام گزینه در مورد هزینه‌ی فرصت این فرد درست است؟
 (۱) هزینه‌ی فرصت کاشت جو، دانشی است که فرد از رفتن به کلاس‌های آموزشی می‌توانست کسب کند.
 (۲) هزینه‌ی فرصت کاشت جو، میزانی از محصول گندم است که فرد از آن صرف نظر کرده است.
 (۳) هزینه‌ی فرصت کار بر روی زمین، میزان دانشی است که فرد از آن صرف نظر کرده است.
 (۴) هزینه‌ی فرصت کاشت گندم، میزان درآمدی است که فرد با کار کردن بر روی زمین از آن صرف نظر کرده است.
 (آزمون کانون- ۹۰)
- ۶۷.** خیاطی می‌تواند در یک ساعت یک شلوار یا دو عدد پیراهن بدوزد. اگر خیاط تصمیم بگیرد که شلوار بدوزد، هزینه‌ی فرصت او کدام گزینه خواهد بود؟
 (۱) یک عدد شلوار و یک عدد پیراهنی که می‌توانست در همان زمان یک ساعت بدوزد.
 (۲) دو عدد پیراهنی که می‌توانست در همان زمان یک ساعت بدوزد.
 (۳) پولی که از فروش شلوار می‌تواند به دست آورد.
 (۴) زمانی که به دوخت شلوار اختصاص داده است.
 (آزمون کانون- ۹۱)
- ۶۸.** برای ساخت و بهره‌برداری از یک سد، به حدود ۱۰۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری احتیاج است. کدام گزینه می‌تواند هزینه‌ی فرصت بهره‌برداری از این سد باشد؟
 (۱) ارزان شدن هزینه‌ی برق در نتیجه‌ی استفاده‌ی نیروگاه از منافع سد تأسیس شده
 (۲) تأسیس دو مدرسه با امکانات آموزشی مناسب
 (۳) ۱۰۰ میلیارد ریال به‌علاوه‌ی هزینه‌های نگهداری از سد
 (۴) قدرت کنترل و استفاده از نیروی جریان آب
 (آزمون کانون- ۹۱)
- ۶۹.** تولیدکننده‌ای می‌تواند از مواد اولیه‌ی پلاستیک، عروسک‌هایی به مجموع ارزش ۳۰ ریال تولید کند، هم‌چنین از این مواد اولیه می‌تواند ظروف آشپزخانه تولید کند، یا با پولی که در اختیار دارد، می‌تواند اتومبیل بخرد یا آن را صرف خرید خانه کند. در این صورت کدام گزینه درست است؟
 (۱) هزینه‌ی فرصت خرید اتومبیل، پولی است که بابت خرید آن می‌پردازد.
 (۲) هزینه‌ی فرصت خرید خانه، ظروف آشپزخانه‌ای است که از تولید آن‌ها صرف نظر کرده‌است.
 (۳) هزینه‌ی فرصت تولید ظروف آشپزخانه، پولی است که از فروش آن‌ها به دست می‌آورد.
 (۴) هزینه‌ی فرصت تولید عروسک، ظروف آشپزخانه‌ای است که از تولید آن‌ها صرف نظر کرده‌است.
 (آزمون کانون- ۹۲)
- ۷۰.** شخصی می‌خواهد بین کار کردن و رفتن به دانشگاه یکی را انتخاب کند. هزینه‌های یک سال تحصیل در دانشگاه شامل هزینه‌ی ثبت‌نام به میزان ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال، هزینه‌ی خرید کتاب و ملزومات به میزان ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال و هزینه‌ی رفت و آمد برابر ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. اما اگر این شخص یک سال کار کند، درآمد خالصی معادل ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال خواهد داشت. هزینه‌ی فرصت یک‌سال تحصیل در دانشگاه برای شخص مذکور کدام است؟
 (۱) هزینه‌های اضافی که در طی یک‌سال تحصیل، برای فرد به وجود می‌آید.
 (۲) مجموع هزینه‌هایی که در طول یک‌سال تحصیل در دانشگاه باید بپردازد.
 (۳) ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال درآمد خالصی که از آن صرف نظر کرده‌است.
 (۴) دانشی که در طی یک‌سال تحصیل در دانشگاه می‌تواند کسب کند.
 (آزمون کانون- ۹۲)
- ۷۱.** «وقتی منابع و امکانات در دسترس را که قابلیت مصارف متعدد دارد به مصرف خاصی می‌رسانیم، در واقع از مصارف دیگر آن و آثار و نتایجی که می‌توانست به بار آورد، صرف نظر کرده‌ایم»، این مطلب در «اصطلاح اقتصادی» چه نام دارد؟
 (۱) هزینه‌ی فرصت (۲) هزینه‌ی متغیر و شناور (۳) هزینه‌ی ثابت (۴) هزینه‌ی نهایی
 (زمایش سنجش- ۹۲)

(سراسری-۹۳)

۷۲. کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

(الف) در رابطه با «واقعیت» کدام مورد نادرست است؟
 (ب) «تفکر اسلامی» رشد و تعالی فکری و روحی انسان را «ارزش» می‌داند، بدین سبب «جامعه‌ی اسلامی» باید با صرف امکانات کافی در جهت رشد و تعالی انسان، اسباب پیشرفت او را فراهم سازد. برای تحقق این امر لازم است:
 (ج) اگر جامعه‌ای به دنبال حفظ استقلال سیاسی و فرهنگی خود است باید به: «...» به مثابه‌ی یکی از مهم‌ترین ابزارها در این مسیر توجه کند. (د) نیازهای انسان از چه طریقی برطرف می‌شود؟

(ه) کدام مورد جزء «شبهات‌های خاص» در روش مطالعه‌ی دانشمندان علوم مختلف نیست؟

(و) آن چه که انسان در مقابل «پول» خریداری می‌کند و به وسیله‌ی آن نیازهایش را برطرف می‌سازد:

(۱) الف) نیازهای انسان «نامحدود» است. (ب) سرمایه‌گذاری‌های ارزنده‌ای در جهت «بنیاد» تأسیسات اقتصادی و صنعتی صورت گیرد. (ج) استفاده گسترده از منابع و امکانات اقتصادی، (د) کسب ثروت و استفاده از آن، (ه) پی‌گیری و جست‌وجو و یافتن روابط «علت و معلولی» بین پدیده‌های مورد مطالعه، (و) کالای مصرفی است.

(۲) الف) به یقین «ملاک بهترین بودن» آن نیست که انسان با استفاده از منابع و امکانات بتواند سطح بالاتری از «رفاه» یا بیش‌ترین میزان را از «تولید» به‌دست آورد. (ب) سرمایه‌گذاری‌های عظیمی برای تأسیس «نهادهای فرهنگی» صورت پذیرد. (ج) رشد و پیشرفت اقتصادی، (د) مصرف محصولات و دریافت خدمات، (ه) استفاده از ابزارهای خاص و انجام آزمایشات در فضایی خاص، (و) فقط در اشیای «فیزیکی» خلاصه نمی‌شود.
 (۳) الف) منابع و امکانات موجود «محدود» است. (ب) با توجه به «اهداف اقتصادی اسلام» جلوی افزایش بی‌رویه استفاده از منابع اقتصادی به‌طور گسترده گرفته شود. (ج) استفاده از «تکنولوژی مدرن» و گسترش ارتباط علمی و فنی خود با ممالک پیشرفته‌ی جهان، (د) داشتن درآمد و هزینه کردن آن، (ه) انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات، (و) خدمات است.

(۴) الف) منابع و امکانات محدود قادر به رفع نیازهای «نامحدود» انسان نیستند، لذا انسان ابتداء، باید به آن گروه از نیازهای خود که اولویت بیش‌تری دارند، بپردازد. (ب) تشویق و ارزش‌گذاری شایسته از «تولیدکنندگان محصولات کشاورزی و صنعتی» برای حمایت از «اقتصاد و تولید داخلی» به عمل آید. (ج) سرمایه‌گذاری‌های عظیم برای تأسیس «نهادهای فرهنگی» در جامعه، (د) کسب سود و پس‌انداز کردن آن، (ه) طبقه‌بندی و بعد ارزیابی نظریات مطرح شده، (و) محصولات و مواد مختلف است.

(فارج از کشور-۹۳)

۷۳. کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

(الف) نتیجه‌ی منطقی این مطلب کدام است؟ «انسان با برآورده شدن پاره‌ای از نیازهایش، احساس بی‌نیازی به او دست نمی‌دهد، بلکه نیازهای تازه‌ای در او شکل می‌گیرد و او با عطش بیش‌تری درصدد رفع این نیازها برمی‌آید.»
 (ب) چرا انسان ابتدا باید آن گروه از نیازهای خود را که اولویت بیش‌تری دارند، برطرف سازد؟

(ج) کدام یک از عبارات زیر نادرست است؟

(د) اقتصاددانان به دنبال کشف «روابط علت و معلولی» بین پدیده‌های اقتصادی عالم واقع، با جمع‌آوری مشاهدات و اطلاعات، نظریاتی را ارائه می‌کنند و سپس به ارزیابی و قبول یا رد آن‌ها می‌پردازند. پس:

(ه) در ارتباط با استفاده‌ی دانشمندان در هر یک از علوم بشری، کدام عبارت در رابطه با سایر «گزینه‌ها» نیست؟

(و) اتخاذ تصمیم درباره‌ی رد یا پذیرش نظریات بعد از کدام یک از مراحل ذکر شده است؟

(۱) الف) انسان‌ها موجودی «سیری ناپذیرند». (ب) زیرا منابع و امکانات محدود، قادر به رفع نیازهای محدود انسان نیستند. (ج) انسان به خاطر کاربردهای متعدد منابع و امکانات در دسترس خود قادر به استفاده از قابلیت‌های متعدد آن‌ها نیست. (د) آنان نیز با «روش علمی» مسائل اقتصادی را مطالعه می‌کنند. (ه) مطالعه موارد مختلف و تأثیر آن‌ها بر یکدیگر، (و) ارزیابی نظریات مطروحه پس از بررسی بیش‌تر

(۲) الف) انسان‌های غیرمسلمان «سیری ناپذیرند». (ب) زیرا از منابع و امکانات محدود می‌توان به روش‌های گوناگون استفاده کرد. (ج) نیازهای انسان «نامحدود» است. (د) هر یک از علوم، فضایی یک‌سان و غیرمتفاوت با سایر علوم دارد. (ه) استفاده از ابزار خاص و انجام دادن آزمایشات مرتبط و مناسب، (و) انجام مشاهدات

(۳) الف) انسان‌های غیردیندار «سیری ناپذیرند». (ب) چون در واقع او نمی‌تواند همه‌ی خواسته‌هایش را برآورده سازد. (ج) منابع و امکانات موجود «محدود» است. (د) شاخه‌های علوم، هیچگونه شباهت‌هایی را در روش مطالعه با هم ندارند. (ه) مطالعه درباره‌ی موضوعات و مسائل خاص، (و) جمع‌آوری اطلاعات

(۴) الف) تعداد قلیلی از انسان‌ها «سیری ناپذیرند». (ب) چون انسان باید در مورد نحوه‌ی استفاده از منابع تصمیم بگیرد و روش معینی را انتخاب کند. (ج) از این منابع و امکانات محدود می‌توان به روش‌های گوناگون استفاده کرد. (د) بدین دلیل اندیشیدن درباره‌ی مسائل اقتصادی سابقه‌ی چندانی ندارد. (ه) وجود فضایی خاص و متفاوت در هر یک از شاخه‌های علوم با یکدیگر، (و) طبقه‌بندی، انجام مشاهدات و جمع‌آوری اطلاعات

(ازمون کانون - ۹۳)

۷۴. کدام گزینه مبین پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

الف) این مطلب که «برای گروهی از انسان‌ها که از ابتدایی‌ترین امکانات زندگی محروم‌اند، اساسی‌ترین نیاز این است که سرپناهی داشته باشند تا در آن از گزند سرما، گرما و درندگان مصون بمانند و نیز غذای مختصری داشته باشند که با آن رفع گرسنگی کنند، اما وقتی این نیازها تا حد مقبول برطرف می‌شود، همین افراد احساس می‌کنند که به امکانات رفاهی بیش‌تری نیاز دارند.» بیانگر چیست؟

ب) دو نکته‌ی مهم در ارتباط با منابع و امکانات موجود در جهان چیست؟

ج) به چه دلیل امروزه اقتصاددانان می‌توانند در عرصه‌ی اقتصاد برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرده و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی کنند و هم‌چنین با پیش‌بینی برخی مشکلاتی که ممکن است در عرصه‌ی اقتصاد بروز کند، روش‌هایی را برای جلوگیری از بروز آن‌ها طراحی کنند؟

د) برخی کالاهای مصرفی خودشان مصرف نمی‌شوند، بلکه در طول زمان خدمات ارائه شده از سوی آن‌ها مورد مصرف قرار می‌گیرند؛ به این کالاها در اقتصاد می‌گویند.

ه) اگر فردی امکان انتخاب دو شغل A و B را داشته باشد، هزینه‌ی فرصت انتخاب شغل A کدام است؟

۱) الف) انسان موجودی سیری‌ناپذیر است. ب) سطح پایین دانش فنی انسان سبب محدودیت منابع است. - تصمیمات انسان در مورد مسائل اقتصادی باید از طریق به‌کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس عملی شوند. ج) کشف ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی با تکیه بر مطالعات علمی خود، د) کالاهای بادوام، ه) اوقات فراغتی که از آن صرف‌نظر کرده است.

۲) الف) انسان از منابع و امکانات موجود در جهان برای رفع نیازهای خود استفاده می‌کند. ب) سطح پایین دانش فنی انسان سبب محدودیت منابع است. - تصمیمات انسان در مورد مسائل اقتصادی باید از طریق به‌کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس عملی شوند. ج) فراهم آمدن امکان استفاده از ابزارهای خاص علوم دیگر، د) کالاهای سرمایه‌ای، ه) اوقات فراغتی که از آن صرف‌نظر کرده است.

۳) الف) انسان موجودی سیری‌ناپذیر است. ب) منابع و امکانات موجود در دسترس انسان، محدود است. - منابع و امکانات موجود، قابلیت‌های مصرف متعددی دارند. ج) کشف ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی با تکیه بر مطالعات علمی خود، د) کالاهای بادوام، ه) شغل B که از آن صرف‌نظر کرده است.

۴) الف) انسان از منابع و امکانات موجود در جهان برای رفع نیازهای خود استفاده می‌کند. ب) منابع و امکانات موجود در دسترس انسان، محدود است. - منابع و امکانات موجود، قابلیت‌های مصرف متعددی دارند. ج) فراهم آمدن امکان استفاده از ابزارهای خاص علوم دیگر، د) کالاهای لوکس، ه) شغل B که از آن صرف‌نظر کرده است.

(آزمایش سلجش - ۹۶)

۷۵. پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟

الف) تعریف: «.....» دقیقاً دربرگیرنده‌ی سه نکته‌ی مهمی است که عبارتند از: «نامحدود بودن نیازها»، «محدود بودن منابع» و «قابلیت مصارف متعدد منابع» ب) نیازهای مادی انسان محرک او: ج) «.....» راهنمایی انسان برای انجام «بهترین انتخاب» و به‌کارگیری بهترین روش جهت استفاده از منابع و امکانات خویش است. د) تأمین نیازها و خواسته‌های نامحدود بشر از چه طریقی قابلیت عملی شدن دارند؟ ه) تصمیماتی که انسان در مورد «مسائل اقتصادی» می‌گیرد عمدتاً ریشه در: و) انسان در طول زمان با به‌کارگیری قوای فکری خود همواره درصد انجام «.....» و «.....» بوده است.

۱) الف) علم اقتصاد ب) برای فعالیت اقتصادی است ج) هدف علم اقتصاد د) به‌کارگیری منابع و امکانات محدود و در دسترس ه) نیازها و خواسته‌های نامحدود او دارند و) بهترین انتخاب - یافتن بهترین راه

۲) الف) اندیشه‌ی اقتصادی ب) جهت اتخاذ تصمیم برای «رفع نیاز» است ج) موضوع «علم اقتصاد» د) با استفاده از منابع اقتصادی مقرون به صرفه ه) نیازهای مادی و معنوی او دارند و) بهترین خدمت - یافتن امکانات

۳) الف) مدیریت منابع انسانی ب) برای تحمل مشکلات و نارسایی‌های زندگی است ج) تعریف «علم اقتصاد» د) با رفع فقر و رسیدن به رفاه و توانگری مادی پسندیده ه) نیازهای مادی او دارد و) بهترین خدمت - یافتن آسان‌ترین راه وصول به هدف

۴) الف) مکاتب اقتصادی ب) برای برآورده شدن پاره‌ای از نیازها و احساس رضایت از زندگی است ج) فلسفه‌ی وجودی «علم اقتصاد» د) با اتکا به فرهنگ ملی و حفظ استقلال سیاسی و اقتصادی ه) نیازهای حیاتی و اساسی او دارد و) بهترین انتخاب - یافتن بیش‌ترین رفاه

درس نامه

بخش اول / فصل دوم

آشنایی با شاخص‌های اقتصادی

حسابداری ملی

- میزان تولید کالاها و خدمات در هر جامعه نشان‌دهنده‌ی } - قدرت اقتصادی جامعه
- سطح زندگی مردم آن جامعه

تولید بیش‌تر ← درآمد و مصرف بیش‌تر ← رفاه بیش‌تر

- دولت‌ها سعی می‌کنند با به‌کارگیری سیاست‌های گوناگون، تولید کالاها و خدمات را در جامعه افزایش دهند.
- افزایش مقدار تولید کالاها و خدمات در جامعه = موفقیت دولت در عرصه‌ی اقتصاد
- برای بحث کردن درباره‌ی موفقیت یا عدم موفقیت سیاست‌ها باید بتوان با روش مناسبی میزان تولید و رفاه را در جامعه اندازه‌گیری کنیم. بنابراین در مطالعات اقتصادی به یک سری شاخص‌ها نیاز داریم تا با استفاده از آنها:
- وضعیت اقتصادی یک کشور
- میزان تغییر در وضعیت اقتصادی یک کشور در طول زمان را اندازه‌گیری و مقایسه کنیم.
- تعریف حسابداری ملی: شاخه‌ای از مطالعات اقتصادی است که با ارائه‌ی شاخص‌های متنوع به بررسی و اندازه‌گیری میزان فعالیت‌های اقتصادی در سطح ملی می‌پردازد. این بررسی و اندازه‌گیری، تصویری روشن از اقتصاد ارائه می‌دهد.
- در حسابداری ملی میزان کل تولید کالا و خدمات در جامعه محاسبه می‌شود.

- موارد بررسی شده در حسابداری ملی:
 - ۱- سطح زندگی و درآمد مردم
 - ۲- میزان پس‌انداز
 - ۳- میزان سرمایه‌گذاری
 - ۴- تغییرات ایجاد شده در هر یک از موارد بالا به واسطه‌ی اجرای بعضی از سیاست‌های اقتصادی دولت

- دلیل اهمیت حسابداری ملی ← به‌وسیله‌ی آن می‌توان تأثیر به‌کارگیری سیاست‌های اقتصادی مختلف را بر:

(۱) سطح زندگی مردم

(۲) رشد اقتصادی جامعه سنجید.

تولید ملی و اندازه‌گیری آن

- مهم‌ترین متغیری که حسابداری ملی به مطالعه‌ی آن می‌پردازد: میزان کل تولید کالا و خدمات = تولید کل

- دلیل اهمیت محاسبه‌ی تولید کل: نشان‌دهنده‌ی } - قدرت و توان اقتصادی جامعه
- سطح رفاه و درآمد مردم
- میزان پس‌انداز و سرمایه‌گذاری
- امکان پیشرفت آن جامعه در آینده

- تعریف «فعالیت تولیدی» عبارت است از: فعالیت‌هایی که به تهیه‌ی کالاها و خدمات مورد نیاز مردم بپردازد یا ارزش کالاها و خدماتی که از قبل تهیه شده است را افزایش دهد. مثال:

- تولید محصولات کشاورزی

- حمل محصولات کشاورزی به بازار و عرضه‌ی آنها به خرده‌فروشی‌ها (مغازه‌ها)

- فعالیت مؤسساتی که به عرضه‌ی میوه و سبزیجات بسته‌بندی شده می‌پردازند.

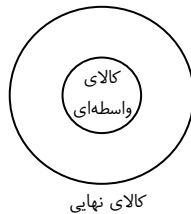
• ملاک تشخیص فعالیت تولیدی: } ۱- برطرف کردن نیازهای مردم
۲- پرداخت پول توسط مردم در قبال آن

- برای سنجش و محاسبه فعالیت‌های تولیدی (اعم از تولید کالاها یا خدمات) ۴ شرط وجود دارد:
- (۱) از بازار عبور کند: یعنی تولیدکننده در مقابل دریافت پول، آن کالا یا خدمت را به مصرف‌کننده تحویل دهد. مثال: پولی که فرد برای تعمیر لوازم خانگی خود به تعمیرکار می‌پردازد. (فعالیت فردی که به تعمیر لوازم خانگی خود، اقدام می‌کند در حسابداری ملی منظور نمی‌شود).
- فعالیت تولیدی زنان در مزرعه (فعالیت تولیدی زنان در خانه و تولید کالاها و خدماتی به صورت غذا، بهداشت و تربیت فرزندان در حسابداری ملی منظور نمی‌شود).

(۲) فعالیت‌هایی که به تولید کالا یا خدمات نهایی منتهی شوند.

• کالاها دو دسته‌اند:

- نهایی: مصرف‌کنندگان آن کالا را می‌خرند و مستقیماً به مصرف می‌رسانند.
- واسطه‌ای: سایر تولیدکنندگان آن کالاها را می‌خرند و برای تولید کالاهای دیگر مورد استفاده قرار می‌دهند.

• ارزش کالاهای واسطه‌ای در تولید جامعه محاسبه نمی‌شود، به دو دلیل:

- ارزش کالاهای واسطه‌ای در داخل کالاهای نهایی است.
- محاسبه کالاهای واسطه‌ای یک نوع دوباره کاری است.

(۳) تولید در محدوده مکانی و زمانی معینی صورت گیرد.

- محاسبه تولید داخلی = ارزش کلیه کالاهای و خدمات نهایی تولید شده در داخل کشور در طول یک سال (چه توسط مردم آن کشور و چه توسط خارجی‌های مقیم آن کشور)، در این‌جا تولید افراد کشور که در خارج ساکن هستند محاسبه نمی‌شود.
- محاسبه تولید ملی = ارزش تولیدات کالاها و خدمات نهایی که توسط مردم یک کشور در طول یک سال (چه ساکن در داخل و چه ساکن در خارج از کشور)، در این‌جا تولید خارجی‌های مقیم کشور محاسبه نمی‌شود.

(۴) قانونی و مجاز باشند: یعنی فعالیت‌های غیرقانونی نظیر قاچاق محاسبه نمی‌شوند، به دو دلیل:

۱- اطلاع دقیقی از این فعالیت‌ها وجود ندارد.

۲- محاسبه آن‌ها نوعی مشروعیت دادن به آن‌هاست.

مفهوم استهلاک

- بخشی از سرمایه‌های یک کشور مانند ماشین‌آلات، ساختمان‌ها، راه‌ها و ... که در فعالیت تولیدی مورد استفاده قرار می‌گیرند به مرور زمان فرسوده می‌شوند ← باید:

- منابع و امکاناتی را صرف جبران این فرسایش، یعنی تعمیر یا جایگزینی آن‌ها کنیم.

- در نتیجه باید از کل تولید جامعه در طول یک سال، قسمتی را به هزینه‌های جایگزینی سرمایه‌های فرسوده شده اختصاص دهیم.

• تعریف استهلاک: کاهش ارزش کالاهای سرمایه‌ای در نتیجه گذشت زمان و فرسوده شدن آن‌ها.

• تعریف هزینه استهلاک: قسمتی از تولید جامعه که صرف جایگزینی سرمایه‌های فرسوده می‌شود.

• محاسبه تولید کل جامعه بدون توجه به مقدار هزینه‌های جایگزینی = تولید ناخالص

• محاسبه تولید کل جامعه با توجه به مقدار هزینه‌های جایگزینی (استهلاک) = تولید خالص

تولید خالص ملی (یا داخلی) = هزینه استهلاک - تولید ناخالص ملی (یا داخلی)

• تفاوت تولید خالص و ناخالص ناشی از هزینه استهلاک است.